

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Asia

HE 215/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen arvonannon osoituksista annetun lain muuttamisesta

Valtioneuvoston kanslia lausuu otsikossa mainitussa asiassa seuraavaa:

Esityksen keskeinen sisältö

Arvonimistä ja muista arvonannon osoituksista säädetään julkisen arvonannon osoituksista annetussa laissa (1215/1999), joka on tullut voimaan 1.3.2000. Esityksessä ehdotetaan, että lakiin lisätään säännökset arvonimiasioita käsittelevien viranomaisien oikeudesta käsitellä ja saada muilta viranomaisilta arvonimiasioiden käsittelyä varten tarvittavia tietoja.

Lakiin edotetaan lisättäväksi uusi 3 a §, jonka nojalla valtioneuvoston kanslialla ja tasavallan presidentin kanslialla on oikeus käsitellä ja saada muilta viranomaisilta salassapitosäännösten estämättä tietoja henkilöstä, jolle ehdotetaan arvonimeä. Tällaisia tietoja olisivat sakkorekisterin sakkoja, rikesakkoja ja liikennevirhemaksuja koskevat tiedot, rikosrekisteriotteella näkyvät tiedot sekä tieto henkilöön kohdistuvasta rikosepäilystä silloin, kun henkilöllä itsellään on oikeus saada tieto rikosepäilystä.

Tavoite

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että arvionimiasioita valmistelevilla ja käsittelevillä tahoilla sekä arvonimen myöntämisestä päättävällä taholla on päätöksenteon tueksi käytössään riittävät tiedot henkilöistä, joille arvonimeä esitetään. Tarkoituksena on, että päätöksenteossa voidaan arvioida arvonimen yleisenä edellytyksenä olevien hyvämaineisuuden ja nuhteettomuuden täyttymistä yhtenäisten, ajantasaisten ja oikeiden tietojen perusteella.

Arvonimeä pidetään julkisena arvonannon osoituksena kansalaiselle hänen yhteiskunnan hyväksi tekemästään työstä. Arvonimen saajan tulee olla ammatillisesti ja yhteiskunnallisesti erityisen ansioitunut ja häneltä edellytetään nuhteettomuutta ja yleistä hyvämaineisuutta. Arvonimi-instituution arvokkuuden, arvostuksen ja aseman turvaamiseksi ja sen yleisen hyväksyttävyyden näkökulmasta on perusteltua, että ennen arvonimen myöntämistä voidaan henkilön soveltuvuutta arvonimen saajaksi selvittää riittävällä tavalla. Arvonimen myöntäminen on aina kokonaisharkintaan perustuva ratkaisu, eikä se näin ollen perustu yksittäisiin viranomaisten antamiin lausuntoihin tai yksittäisiin rekisteritietoihin.

Vaikutukset

Ehdotetulla muutoksella yhdenmukaistetaan lausuntomenettelyjä arvonimiasioiden valmistelussa. Henkilöä koskevia tietoja pyydetäisiin samojen perusteiden mukaisesti ja tiedot perustuisivat rekisteritietoihin. Esityksellä selkeytetään viranomaisten välisiä tiedonsaantioikeuksia ja lisätään oikeusvarmuutta. Muutoksen vaikutuksena päästään yhdenvertaiseen ja soveltamiseltaan yhdenmukaiseen tapaan selvittää henkilön nuhteettomuuden puolesta puhuvia seikkoja, mikä parantaa yleisesti luottamusta viranomaisvalmisteluun ja erityisesti arvonimiasioihin.

Muutoksella ei arvioida olevan vaikutuksia pyydettyjen lausuntojen määriin. Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.